

сім'ї, рівень духовного і морального розвитку батьків, культури народження і усвідомлення загальноприйнятих правил поведінки. Саме тому, на нашу думку, для виходу із такої складної ситуації держава повинна приділяти значну увагу соціальному, матеріальному, духовному, моральному становищу сучасної родини, схилити до здорового способу життя та створення повноцінної родини, яка буде здатна виховати та забезпечити усім необхідним свою дитину.

Список використаних джерел: 1. Доля І.М. Подолання дитячої безпритульності: міжнародна та вітчизняна практика / І.М. Доля // Стратегічні пріоритети: Науково-аналітичний щоквартальний збірник . – 2010 . – № 1. – С. 55-59. 2. Назаренко Д.О. Кримінологічний аналіз та протидія фоновим для злочинності явищам : монографія / Д.О. Назаренко. – Харків : Діса плюс, 2013 – 524 с. 3. Кримінологія (Особлива частина) : навчальний посібник / Кол. авторів: Блага А.Б., Васильєв А.А., Давиденко Л.М. та ін.; за заг. ред. О.М. Литвинова; наук. ред. серії О.М. Бандурка. – Х. : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2011. – 347 с.

УДК 343.13(477)

Валентина Георгіївна ДРОЗД,

доктор юридичних наук, доцент, провідний науковий співробітник 2 науково-дослідного відділу науково-дослідної лабораторії проблем правового та організаційного забезпечення діяльності Міністерства Державного науково-дослідного інституту МВС України

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВСТАНОВЛЕННЯ МІСЦЯ ПРОВЕДЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Дослідивши положення КПК України, вбачається, що питання про підслідність тісно пов'язані приписи щодо місця проведення досудового розслідування (ст. 218 КПК України). Такий взаємозв'язок обумовлений тим, що одним із видів підслідності є територіальна (місцева). Така констатація прямо впливає з положень ч. 1 ст. 218 КПК України, де передбачено, що досудове розслідування здійснюється слідчим того органу досудового розслідування, під юрисдикцією якого перебуває місце вчинення кримінального правопорушення. Особливості визначення місця досудового розслідування кримінальних правопорушень, вчинених на

території дипломатичних представництв, консульських установ, суден України передбачено у ст. 523 КПК України. При цьому слід звернути увагу, що у ч. 2 ст. 218 КПК України законодавець передбачив обов'язок слідчого проводити досудове розслідування того кримінального правопорушення, яке не віднесено до його компетенції до моменту визначення прокурором іншої підслідності. Дане правило встановлено з метою уникнення затягування досудового розслідування. У такому разі слідчий повинен повідомити прокурора про початок досудового розслідування, а прокурор, ознайомившись зі змістом повідомлення та виявивши факт розслідування слідчим кримінального правопорушення, яке не віднесено до його підслідності, – винести постанову про визначення підслідності. У разі якщо місце вчинення кримінального правопорушення невідоме, то обов'язок визначення місця проведення досудового розслідування, відповідно до вимог ч. 2 ст. 218 КПК України, покладається на прокурора. В положеннях ч. 5 ст. 218 КПК України передбачено, що у разі виникнення спорів про підслідність вони вирішуються керівником органу прокуратури вищого рівня. Питання щодо визначення підслідності виникає, як правило, під час проведення досудового розслідування на різних його етапах. Разом з тим, цілком логічним буде й те, що питання про підслідність може виникнути вже після внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР. Є потреба окремо звернути увагу на правову норму, якою регламентовано питання про вирішення спорів про підслідність, тому логічно було б розмістити в положеннях ст. 216 КПК України, де унормовано порядок визначення підслідності, а не у ст. 218 КПК України, як це передбачено сьогодні. Повноваження прокурора щодо визначення підслідності впливають із конституційних положень, де закріплено повноваження прокурора щодо організації і процесуального керівництва досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження (ст. 131-1 Конституції України), а також прав, закріплених у ст. 36 КПК України. Такі повноваження прокурора також відображають реалізацію функції обвинувачення на стадії досудового розслідування. У всіх випадках суперечки про підслідність вирішує керівник органу прокуратури вищого рівня, за винятком з'ясування підслідності в кримінальному провадженні, яке може належати до підслідності НАБУ. У такому разі питання про підслідність вирішує Генеральний прокурор або його заступник.

При правозастосуванні може виникнути питання про співвідношення положень ст. 218 і п. 2 ч. 3 ст. 87 КПК України, якими визначено, що недопустимими є докази, які були отримані після початку кримінального провадження шляхом реалізації органами досудового розслідування чи прокуратури своїх повноважень, не передбачених КПК України, для забезпечення досудового розслідування кримінальних правопорушень. Вирішення цього питання відображено в судовій практиці. Так, в ухвалі Апеляційного суду Житомирської області від 08.04.2014 року в провадженні № 295/13337/13-к зазначено, що, не дивлячись на те, що слідчі органів безпеки відповідно до ч. 2 ст. 216 КПК України не здійснюють досудове розслідування злочину, передбаченого ст. 307 КК України, слідчий проводить розслідування доти, доки прокурор не визначить іншу підслідність, а тому постанова прокуратури Житомирської області від 03.04.2013 року про визначення підслідності є мотивованою [1]. Відтак, слід зрозуміти, що у ч. 3 ст. 87 КПК України мова йде про реалізацію повноважень органами досудового розслідування та прокурором, що не передбачені законом, а отже й посилення на ст. 216 КПК України в цьому аспекті є недостатнім. Слід зауважити, що чинний КПК України не передбачає чіткого процесуального порядку зміни підслідності кримінального провадження прокурором. Крім того, у законі не визначено процесуального порядку та строків розгляду питань, які пов'язані зі зміною підслідності прокурором і передачі таких кримінальних проваджень для проведення досудового розслідування іншим органом досудового розслідування. Враховуючи такі прогалини, у науковій літературі справедливо наголошується, що сьогодні зазначене питання вирішується самостійно процесуальним керівником на підставі свого внутрішнього переконання, що призводить до формування неоднозначної практики із цього питання та до негативних наслідків з визнання доказів, отриманих не уповноваженим суб'єктом, недопустимими, а процесуальних рішень, прийнятих на їх основі, необґрунтованими чи/та незаконними [2, с. 67]. Тож, процедура зміни підслідності вимагає свого удосконалення на законодавчому рівні, що доцільно зробити з урахуванням виключних повноважень прокурора. Доцільно взяти до уваги запропонований М. А. Погорецьким та В. О. Гринюком такий алгоритм дій: 1) слідчий за погодженням із керівником органу досудового розслідування звертається з обґрунтованим клопотанням до процесуального керівника про передачу кримінального провадження за підслідністю; 2) процесуальний керівник

протягом 3-х днів розглядає зазначене клопотання та у випадку його задоволення виносить постанову про зміну підслідності; 3) у випадку відмови у задоволенні клопотання слідчий має право оскаржити таку відмову до керівника органу прокуратури, а у випадку, якщо рішення по заявленому клопотанні слідчого приймав керівник органу прокуратури, така відмова у задоволенні клопотання може бути оскаржена вищестоящому керівнику органу прокуратури [2, с. 67]. Погоджуючись із цими вченими, вважаємо, що такі зміни до чинного КПК України дозволять усунути випадки порушення правил підслідності та, як наслідок, будуть спрямовані на отримання допустимих доказів і прийняття законних та обґрунтованих процесуальних рішень. Отже, резюмуючи викладене вище, вважаємо доцільним положення ч. 5 ст. 218 КПК України перенести до ст. 216 КПК України. Пропоную учасникам прийняти участь у обговоренні піднятих питань та наданих пропозицій.

Список бібліографічних посилань: 1. Ухвала Апеляційного суду Житомирської області від 8 квіт. 2014 р. : спр. № 295/13337/13-к // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/38116826> (дата звернення: 09.10.2018). 2. Погорецький М. А., Гринюк В. О. Визначення прокурором підслідності кримінального провадження. *Вісник кримінального судочинства*. 2016. № 3. С. 62–68.

УДК 343. 13 (477)

Олена Олександрівна ЖУРАВЕЛЬ,

аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ,
суддя Первомайського міськрайонного суду Харківської області

СЛІДЧИЙ СУДДЯ ЯК СУБ'ЄКТ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ ПРАВ, СВОБОД І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Досліджуючи генезис кримінального процесу В.Нор та Н. Бобченко зазначили, що за КПК України 1960 р. тогочасна вітчизняна модель кримінального судочинства мала серйозні недоліки серед яких, зокрема обмеженість судового контролю у стадії досудового розслідування, що